

Motion till riksdagen 2008/09:So552

av Désirée Pethrus Engström (kd)

Sexuell hälsa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka tillgängligheten till ungdomsmottagningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av bra öppettider hela året om.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra ämnet sex och samlevnad till ett obligatorium i lärutbildningarna.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att komplettera sex- och samlevnadsundervisningen med hjälp av barnmorskor.¹

¹ Yrkandena 3 och 4 hänvisade till UbU.

Fel! Okänt namn på

Gör ungdomsmottagningar obligatoriska i alla kommuner

Möjligheten till att utöva säkert sex får inte vara beroende av bostadsort, men den dystra sanningen är att så ofta är fallet. Idag finns drygt 230 ungdomsmottagningar runt om i landet men det finns inget krav på landstinget eller på kommunen att tillhandahålla sådana mottagningar. Huvudmannaskapet, liksom resurserna och tillgängligheten varierar stort mellan mottagningarna, vilket gör att det idag inte finns någon garanti för att den som är i behov av hjälp får det. Med ständigt knappa resurser i landsting och kommuner är det ofta från det förebyggande arbetet, exempelvis ungdomsmottagningar, som resurser tas för att finansiera andra resurskrävande insatser. Ett tydligt exempel på detta är Nykvarn. Samtidigt som kommunen stod utan ungdomsmottagning hade den högst andel tonårsaborter i hela Stockholms län 2006, nästan dubbelt så många som riksgenomsnittet. Ungdomar i Nykvarn är hänvisade till att åka till Södertälje för att få hjälp och detta kan vara anledningen bakom den dystra statistiken.

Alla ungdomar måste få det stöd och den kunskap som behövs för att ha ett säkert och ansvarsfullt sexliv där de värnar om sin hälsa. Tillgången till information och stöd för att främja sexuell hälsa är allt för viktigt för att prioriteras bort. Ungdomsmottagningarnas verksamhet bör därför ingå i varje landstings eller kommuns ordinarie verksamhet, alltså inte erbjudas på frivillig basis, för att säkerställa god tillgänglighet. Förslagsvis bör ansvaret för ungdomsmottagningarna bäras av landstinget som i dagsläget är huvudman för drygt 40 procent av mottagningarna.

För att ungdomsmottagningarna ska kunna garantera bra öppettider hela året om och kunna anställa den personal som behövs, bör ungdomsmottagningarna ges tillräckliga resurser. Hjälp, stöd och rådgivning kan behövas akut dygnet runt, men öppettiderna för landets ungdomsmottagningar är allt annat än frikostiga. Den som känner sig i behov av hjälp efter en incident som inträffat på fredagskvällen tvingas vänta till mottagningen öppnar igen efter helgen. För en ung person i behov av råd, stöd och kanske även dagen-efter-piller kan en helgstängd mottagning ha mycket allvarliga konsekvenser. I många avseenden vore det därför bättre om ungdomsmottagningarna hade lördagsöppet än öppet på onsdagar. Dessutom har många mottagningar sommarstängt.

Gör sex och samlevnad till obligatorium på lärarutbildningen

Trots att sex- och samlevnadsundervisningen varit obligatorisk i den svenska skolan sedan 1955 har ämnet aldrig blivit ett obligatorium i lärarutbildningarna. Vissa högskolor och universitet erbjuder sex och samlevnad som valbar kurs. Av dem som ges möjligheten att läsa kursen är det dock långt ifrån alla

Fel! Okänt namn på

som utnyttjar tillfället. Sex och samlevnad ses ofta som ett mindre prioriterat ämne och många förringar betydelsen av en sådan kurs. Faktum är dock att få ämnen är så viktiga och så omfattande som sex- och samlevnad. Ämnet innefattar så oerhört mycket mer än bara kunskap, det handlar om ett förhållnings-sätt till livet. Information om kroppens funktioner, könssjukdomar och preventivmedel utgör en viktig del, men det handlar också om att prata om de psykologiska och etiska aspekterna av ett sexliv samt att beröra de historiska och sociala aspekterna som präglat och präglar synen på sexualitet. Sex- och samlevnadsundervisningen ska givetvis sträva efter att vara ett fördomsfritt forum och en viktig del i detta är att ifrågasätta och utmana heteronormen, könsroller och fördomar. Detta ställer dock höga krav på den som undervisar, och dessvärre har långt ifrån alla lärare den kunskap som krävs.

För att säkerställa alla elevers rätt till en sex- och samlevnadsundervisning värd namnet bör ämnet sex och samlevnad göras till ett obligatorium i lärarutbildningarna snarast möjligt. Alla lärare kommer inte att undervisa i sex och samlevnad i sin yrkesroll, men alla lärare kommer att ha en nära kontakt med unga och fylla en mycket betydelsefull roll i de ungas liv. Det är därför av yttersta vikt att alla lärare har den kunskap och det självförtroende som krävs för att hantera ansvaret som kommer av att arbeta med unga.

Låt barnmorskor delta i undervisningen på högstadiet

I dagens informationssamhälle där sex diskuteras dagligen i medier är det lätt att tro att kunskaperna om sex och samlevnad är i topp. Sanningen är dock en helt annan, unga saknar ofta basala kunskaper. Ett viktigt första steg i att höja kompetensen är, som nämnts ovan, att göra sex och samlevnad till ett obligatorium i lärarutbildningen. Nästa steg är att komplettera denna del med kunskap utifrån. Genom att låta barnmorskor komplettera den undervisning som lärarna ger skulle skolan kunna erbjuda en mycket hög kvalitet på sex- och samlevnadsundervisningen. Dessutom skulle eleverna få tillgång till en utomstående person att ställa känsliga frågor till. Barnmorskorna skulle på ett mycket effektivt sätt komplettera och förstärka det arbete som skolorna och ungdomsmottagningarna gör och väva de två världarna samman. Viktigast är att ungdomar tidigt får information på ett kontinuerligt återkommande sätt och att samverkan mellan skola, kommun och landsting ökar.

Stockholm den 7 oktober 2008

Désirée Pethrus Engström (kd)